

RADOMSKO-KIELECKI

GŁOS LASU

JUBILEUSZOWA
NARADA

OCHRONA
PILCHOWATYCH

LAS PO HURAGANIE

Lasy Państwowe
zapraszamy

RAZEM
DLA OCHRONY
ŚRODOWISKA

Szanowni Czytelnicy,

W TYM NUMERZE radomsko-kieleckiego dodatku do „Głosu Lasu” dużo uwagi poświęciliśmy projektowi ochrony obszarów przyrodniczo cennych w regionie świętokrzyskim. W jego realizację jest zaangażowanych wielu pracowników RDLP i nadleśnictw.

Istotne jest duże znaczenie projektu w nabywaniu doświadczenia dotyczącego współpracy z samorządami. Powstaje on we współdziałaniu z WFOŚiGW w Kielcach i ma duże szanse na finansowanie ze środków unijnych.

Miniony kwartał był dla wielu leśników czasem wzmożonej pracy ze względu na skutki nietypowej pogody. W lipcu huraganowe wiatry powaliły 33 tys. m sześć. drewna, zwłaszcza w Nadleśnictwie Chmielnik. Rok jest trudny także ze względu na suszę i będące jej konsekwencją pożary. W tym roku na terenie zarządzanym przez LP mieliśmy ich 222 o łącznej powierzchni 46 ha – to ponad dwukrotnie więcej niż w poprzednim roku. Szczęśliwie wspólnymi wysiłkami udało się uniknąć poważnych strat. Groźny pożar torfowisk w rezerwacie Białe Ługi został ugaszony we wczesnej fazie, a wśród 30 ha, które spłonęły w gminie Chotcza, tylko 0,20 ha stanowią tereny zarządzane przez LP.

Wiele wydarzeń związanych było z jubileuszem 135-lecia naszej dyrekcji. Wśród nich było spotkanie w Marculach oraz narada obecnego i emerytowanego kierownictwa z częścią terenową w Puszczy Kozienickiej. Dalsza część roku będzie poświęcona ludziom w aspekcie naszego 135-lecia, leśnikom wielkiego formatu, których nie brakowało wśród pracowników radomskiej dyrekcji.

20 września RDLP oraz nadleśnictwa LKP Puszcza Świętokrzyska zapraszają wszystkich leśników i ich rodziny na Dary Świętokrzyskich Lasów, a także przejazd rowerowy inaugurujący akcję „Wolność jest w naturze” w Kielcach, której inicjatorami są Ministerstwo Środowiska i Lasy Państwowe.

Edyta Nowicka
Redaktor prowadząca

Konkurs fotograficzny dla pracowników

Zgłoś swoje zdjęcia do 1 grudnia 2015 r.

Kategorie tematyczne:
NIEZWYKŁE DRZEWO
LEŚNIKA PRACA CODZIENNA
LAS Z HISTORIĄ W TLE

Regulamin na stronie: www.radom.lasy.gov.pl

Ważniejsze wydarzenia promocyjne na terenie RDLP w Radomiu (wrzesień – grudzień)

- Dary Świętokrzyskich Lasów, 20 września, LKP Puszcza Świętokrzyska, Kielce
- Przejazd rowerowy inaugurujący akcję „Wolność jest w naturze”, 20 września, Kielce
- Jazda z miasta!, 20 września, Nadleśnictwo Kozienice, 18 października, Nadleśnictwo Radom
- Urodziny dębu Bartka, 26 września, Nadleśnictwo Zagnańsk
- Włoszczowskie Targi Runa Leśnego, 27 września, Włoszczowa
- Grand Prix Pionek, 11 października, 29 listopada, Nadleśnictwo Kozienice
- Mikotajkowy Nordic Walking, 6 grudnia, Nadleśnictwo Kozienice

Spis treści

03 MIGAWKI

Ochrona pilchowatych w daleszyckich lasach

Rekordowe 75 km wokół Bartka!

Leśnicy na Biegu Ciepła

Leśne inspiracje w Garbatce-Letnisku

Jubileuszowa narada obecnego i byłego kierownictwa RDLP i nadzorowanych jednostek

05 O TYM SIĘ MÓWI

Razem dla ochrony środowiska

08 W TERENIE

Las po huraganie

Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych w Radomiu

RADOMSKO-KIELECKI GŁOS LASU

„GŁOS LASU RDLP W RADOMIU” JEST DODATKIEM REGIONALNYM DO MAGAZYNU „GŁOS LASU” WYDAWANEGO PRZEZ CENTRUM INFORMACYJNE LASÓW PAŃSTWOWYCH

REDAKTOR PROWADZĄCA:

Edyta Nowicka

ADRES REDAKCJI:

Biuro RDLP w Radomiu
ul. 25 Czerwca 68
26-600 Radom
tel: 48 385 60 00 wew. 16
faks 48 385 60 01
e-mail: edyta.nowicka@radom.lasy.gov.pl

SKŁAD:

Duomedia Projektowanie Graficzne Mariusz Gładysz

KOREKTA:

Agnieszka Mocarska

PROJEKT:

Novimedia Content Publishing
www.novimedia.pl

DRUK:

Zakład Poligraficzny Techgraf

OKŁADKA:

Wizualizacja obiektu infrastruktury turystycznej w wariantcie nowoczesnym
GRZEGORZ PAWELEC ARCHITEKTURA KRAJOBRAZU
WWW.GRZEGORZPAWELEC.PL

Ochrona pilchowatych w daleszyckich lasach

200 budek dla pilchowatych powiesili na terenie Nadleśnictwa Daleszyce przyrodniczy realizujący Program ochrony pilchowatych w Cisowsko-Ortowski Parku Krajobrazowym.

Program badań i ochrony pilchów realizowany jest przez Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych we współpracy ze stowarzyszeniem M.O.S.T. z Kielc i nadleśnictwem.

Wieszanie budek dla pilchowatych

ZDJĘCIE | ŁUKASZ MISIUNA

Imitujące dziuple budki dla pilchowatych – przede wszystkim popielic i orzesznic – wieszono w grupach po 10 w starodrzewach bukowych na terenie leśnictwa Sieraków. W drugim etapie będzie prowadzony monitoring zajmowania budek. Zebrany materiał posłuży do oceny wielkości populacji pilchów i ich preferencji siedliskowych. Zebrane doświadczenia posłużą do realizacji kolejnych programów. Ważną częścią podjętych działań są zajęcia edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży świętokrzyskich szkół. Projekt wstępnie przewidziano na najbliższe od trzech do pięciu lat.

TEKST | PAWEŁ KOSIN

Rekordowe 75 km wokół Bartka!

7 godzin, 56 minut i 35 sekund potrzebowali biegacze, by obiec legendarny dąb 540 razy i poprawić zeszłoroczny rekord. To o 40 okrążeń więcej niż przed rokiem.

Leśnicy z Nadleśnictwa Zagnańsk też dożyli sporo okrążeń

ZDJĘCIE | KATARZYNA WDOWCZYK

Drugi bieg odbył się w ostatnią niedzielę lipca. W sumie na liście uczestników pojawiły się nazwiska 233 osób, od kilkuletnich dzieci po ludzi w wieku emerytalnym. Niektórzy symbolicznie obiegli Bartka raz, dwa razy, inni ogrodzenie matuzalemowego drzewa o obwodzie blisko 140 m pokonali kilkadziesiąt razy. Organizatorzy szacują, że wszyscy uczestnicy wykonali ponad 2600 rundek wokół legendarnego dębu (to ponad 350 km!). Do rekordowego rezultatu liczyli się jednak okrążenia liderów sztafety, którzy zamiast pateczki przekazywali sobie szarfę z gałązką dębu, zmieniając się co kwadrans. Pozostali uczestnicy asystowali. W bicie rekordu brali udział całe rodziny, tworząc niepowtarzalną atmosferę pikniku ekologicznego. Uczestnicy mogli również wziąć udział w biegach towarzyszących dla dzieci, a także w losowaniu nagród ufundowanych przez sponsorów.

W organizację biegu włączyli się również leśnicy z Nadleśnictwa Zagnańsk oraz Klubu Biegających Leśników.

TEKST | PAWEŁ KOSIN

Leśnicy na Biegu Ciepła

15 sierpnia w Stąporkowie odbyło się święto z bardzo mocno zaznaczonym akcentem leśnym. W Biegu Ciepła 2015 udział wzięli leśnicy z Nadleśnictwa Stąporków oraz zaproszonych sąsiednich nadleśnictw, m.in. Skarżysko i Zagnańsk.

Konkurs gry na rogu myśliwskim

ZDJĘCIE | ARCHIWUM NADLEŚNICTWA STĄPORKÓW

W tym roku święto zorganizowali Burmistrz Stąporkowa, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie oraz Związek Kombatantów i Rezerwistów Wojska Polskiego we współpracy z Nadleśnictwem Stąporków.

Uroczystość nawiązywała do Dnia Wojska Polskiego, Dni Stąporkowa oraz jubileuszu 135-lecia RDLP w Radomiu. Po przemarszu delegacji wojskowych ulicami miasta rozpoczęła się część oficjalna, dla mieszkańców i zaproszonych gości.

Leśnicy zaprosili na Bieg Ciepła Grzegorza Russaka, który zaciekał uczestników gawędą myśliwską oraz nadzorował gotowanie gulaszu z dzika. Nadleśnictwo Stąporków zorganizowało konkursy na scenie, m.in. przecinanie drewna na czas, podnoszenie sosnowego pniaka i szacowanie jego ciężaru, konkurs wiedzy z zakresu leśnictwa, ekologii i ochrony przyrody dla dzieci oraz emocjonujący konkurs umiejętności gry na rogu myśliwskim, w którym udział wzięły same kobiety! Przez cały czas odbywały się gry i zabawy przy stoiskach Nadleśnictwa Stąporków oraz nadleśnictw Skarżysko i Zagnańsk. Leśnicy rozdawali sadzonki drzew, atrakcją była możliwość zrobienia fotografii z Rysiem e-rysiem. Na scenie wystąpił Zespół Sygnalistów Myśliwskich działający przy RDLP w Radomiu. Bardzo ciekawie zaprezentowali się sokolnicy z Radostawem Sulczyńskim na czele. Wydarzenie było tak udane, że leśnicy na Biegu Ciepła w Stąporkowie byli pierwszy, ale na pewno nie ostatni raz!

TEKST | ROMAN NOWORYCKI

Wystawa poplenerowa

ZDJĘCIE | EDYTA NOWICKA

Leśne inspiracje w Garbatce-Letnisku

1 sierpnia w Garbatce-Letnisku odbył się wernisaż międzynarodowego pleneru ekspresji twórczej malarstwa i rzeźby „Puszcza Kozienicka. Inspiracje Garbatka-Letnisko 2015”. Plener wyróżniła różnorodność dzieł będących jego wynikiem: malarstwo, rzeźba, a nawet happening. Leśnicy wsparli organizację tego niecodziennego wydarzenia.

Na plener, który trwał od 14 lipca, do Szkoły Leśnej i Drzewnej w Garbatce-Letnisku przyjechało kilkudziesięciu artystów z całego świata, wśród nich malarze i rzeźbiarze z Hiszpanii, Włoch, Ukrainy, Macedonii, Anglii, Tadżykistanu i Izraela oraz, oczywiście, Polski.

Spotkanie artystów w Garbatce odbyło się już ósmy raz. Co wyróżnia to wydarzenie oprócz pasji artystów? Wyjątkowa atmosfera podczas pleneru, inspiracja spotkaniami z przedstawicielami lokalnej społeczności i poszukiwanie natchnienia w lesie. Leśnicy z Nadleśnictwa Zwoleń pomagają w organizowaniu objazdów po Puszczy Kozienickiej, pokazując artystom najbardziej tajemnicze i inspirujące miejsca. W rezultacie część rzeźb powstaje w lesie, np. „Wejście do lasu” Bartłomieja Kurzei.

Udział w wernisażu wielu mieszkańców Garbatki-Letniska i okolic jest najlepszym świadectwem tego, że kultura i las mają ze sobą wiele wspólnego, a plener malarstwa i rzeźby może być łącznikiem między tymi światami. Międzynarodowe spotkania artystyczne na pewno będą kontynuowane w tym urokliwym miejscu.

Organizację wernisażu wsparli nadleśnictwa położone w Puszczy Kozienickiej: Radom, Kozienice, a szczególnie Zwoleń. RDLP w Radomiu objęła wydarzenie patronatem honorowym. Prace uczestników pleneru będą prezentowane także podczas wystaw poplenerowych, m.in. w siedzibie RDLP w Radomiu. Zapraszamy!

TEKST | EDYTA NOWICKA

Jubileuszowa narada obecnego i byłego kierownictwa RDLP i nadzorowanych jednostek

20 sierpnia w związku z jubileuszem 135-lecia RDLP w Radomiu odbyła się narada obecnego i emerytowanego kierownictwa jednostek radomskiej dyrekcji. Była okazją do spotkań po latach z kolegami z pracy, wymiany doświadczeń między pokoleniami leśników, a także umożliwiła prezentację emerytom nowych technologii, osiągnięć i problemów współczesnego leśnictwa.

Uczestnicy narady

ZDJĘCIE | EDYTA NOWICKA

Po latach spotkali się emerytowani i obecni dyrektorzy, naczelnicy, kierownicy oraz nadleśniczkowie jednostek radomskiej dyrekcji. Na naradzie obecny był także emerytowany kapelan leśników. Spotkanie to wpisało się w kalendarz wydarzeń obchodów jubileuszu 135-lecia radomskiej dyrekcji.

Narada rozpoczęła się w biurze RDLP w Radomiu. Uczestnicy obejrzeli film jubileuszowy, a następnie dyrektor Tomasz Sot przedstawił najważniejsze obecnie zagadnienia związane z funkcjonowaniem radomskiej dyrekcji. Przekazał emerytowanym pracownikom serdecznie podziękowania za wsparcie, sympatię i zaangażowanie w budowanie dobrego wizerunku Lasów Państwowych, szczególnie radomskiej dyrekcji. Wyraził radość z powodu aktywności emerytowanych pracowników w środowisku leśnym na niwie towieckiej, społecznej i stowarzyszeniowej.

Część terenowa zorganizowana w Puszczy Kozienickiej pozwoliła przybliżyć uczestnikom współczesne osiągnięcia i zadania realizowane przez leśników. W Nadleśnictwie Radom uczestnicy obejrzeli inwestycję związaną z małą retencją niziną – zbiornik Trzy Stawy na terenie leśnictwa Jedlnia. Na ścieżce dydaktycznej Królewskie Źródła nadleśniczy z pracownikami opowiedzieli o genezie i źródłach finansowania infrastruktury turystycznej oraz etapach jej powstawania i problemach związanych z jej utrzymaniem. Kolejnym miejscem odwiedzionym przez uczestników spotkania było leśnictwo Dąbrowa w Nadleśnictwie Zwoleń, gdzie leśnicy przygotowali pokaz maszyn wielooperacyjnych i urządzeń używanych obecnie w leśnictwie. Specjalną atrakcją był pokaz historyczny przygotowany przez zaprzyjaźnione z nadleśnictwem Kozienickie Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych oraz wystawa historycznych zbiorów militarnych. Ostatnim miejscem odwiedzionym przez emerytów był Leśny Ośrodek Edukacyjny w Jedlni-Letnisku. Tu, w nowo wyremontowanej sali konferencyjnej, uczestnicy narady wspominali minione lata oraz dyskutowali o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

TEKST | EDYTA NOWICKA

Wizualizacja wiaty zadanej w wariantcie nowoczesnym

GRZEGORZ PAWLEC ARCHITEKTURA KRAJÓBRAZU | WWW.GRZEGORZPAWLEC.PL

Razem dla ochrony środowiska

Od 2013 r. w RDLP w Radomiu przy wsparciu WFOŚiGW w Kielcach trwają prace nad przygotowaniem wspólnego z samorządami projektu mającego na celu ochronę obszarów przyrodniczo cennych w regionie świętokrzyskim. Efektem będzie ukierunkowanie ruchu turystycznego tak, aby wartości przyrodnicze obszarów Natura 2000 zostały zachowane, a jednocześnie były udostępnione dla turystyki i edukacji.

GENEZA PROJEKTU

Projekt został zainicjowany przez dyrektora RDLP w Radomiu i prezesa WFOŚiGW w Kielcach. Jest odpowiedzią na potrzebę ochrony obszarów Natura 2000 przed niekontrolowaną presją turystyczną. Uwzględnia społeczne zapotrzebowanie na edukację przyrodniczo-leśną. Jest wyrazem przemyślanego i przyjaznego udostępniania lasów dla ludzi. Ma na celu połączenie działań różnych podmiotów zainteresowanych ochroną przyrody i turystyką oraz utworzenie jednolitego systemu udostępnienia, a dzięki temu ochronę tego niezwykle cennego przyrodniczo regionu. Praca przy tym projekcie daje szansę na doskonalenie współ-

pracy z samorządami, a tym samym dostrzeżenie i realizację wspólnych celów. Umieszczenie tego zadania w obszarze ochrony przyrody i edukacji ekologicznej finansowanym z funduszy unijnych to kolejny ważny aspekt. Dzięki temu powstała płaszczyzna współdziałania z WFOŚiGW w Kielcach, w tym zdobywania doświadczeń w aplikowaniu o środki zewnętrzne. Beneficjentami wspólnego projektu będą jednostki samorządu terytorialnego, Lasy Państwowe oraz ŚPN.

Projekt zakłada budowę szlaków, tras i ścieżek uzbrojonych w obiekty infrastruktury turystycznej. Zostaną w nim uwzględnione poszczególne propozycje nadleśnictw oraz samo-

rządów prowadzące do wzbogacenia oferty, ale przede wszystkim pozwalające na ukierunkowanie ruchu turystycznego.

Główne założenia projektu to:

- ochrona obszarów Natura 2000 i innych terenów przyrodniczo cennych;
- spójna infrastruktura całego przedsięwzięcia;
- powiązanie kanalizowanego ruchu z Trasą Rowerową Polski Wschodniej;
- uwzględnienie lokalizacji projektowanej infrastruktury w sąsiednich nadleśnictwach oraz infrastruktury innych podmiotów, np. gmin;
- miejsca parkingowe i postojowe – minimalna ingerencja w grunt

z ewentualnym utwardzeniem tłuczniem;

- uwzględnienie historycznych i kulturowych aspektów udostępnienia terenu.

ZESPÓŁ ZADANIOWY PRZY RDLP

We wrześniu 2014 r. dyrektor RDLP w Radomiu powołał zespół zadaniowy ds. współpracy z WFOŚiGW w Kielcach. Celem jego pracy było opracowanie koncepcji wykorzystania potencjału przyrodniczego w rozwoju województwa świętokrzyskiego w realizacji projektów z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony przyrody, które mogłyby uzyskać finansowanie ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020. Efektem było przygotowanie zakresu rzeczowego planowanych do realizacji zadań. Zespół opracował standard obiektów infrastruktury turystycznej charakteryzujący się modułowością, powtarzalnością i uniwersalizmem. Obiekty te to stoły, ławki z oparciem i bez niego, wiaty typu grzybek, altany otwarte oraz zadaszone, tablice informacyjne (kierunkowa, brama witalna, zadaszona i bez zadaszenia), kosze na odpady segregowane i niesegregowane, ogrodzenie, miejsce ogniskowe, stojak na rowery, mosty i podesty. Materiały, z których mogą być wykonane obiekty, to: drewno (preferowane gatunki: jodła i modrzew oraz dąb, osika), poliwęglan światłoprzezpuszczalny, kamień naturalny. Pokrycie dachu: deska, gont, poliwęglan światłoprzezpuszczalny. Utwardzenie terenu: kruszywo naturalne, kostka brukowa.

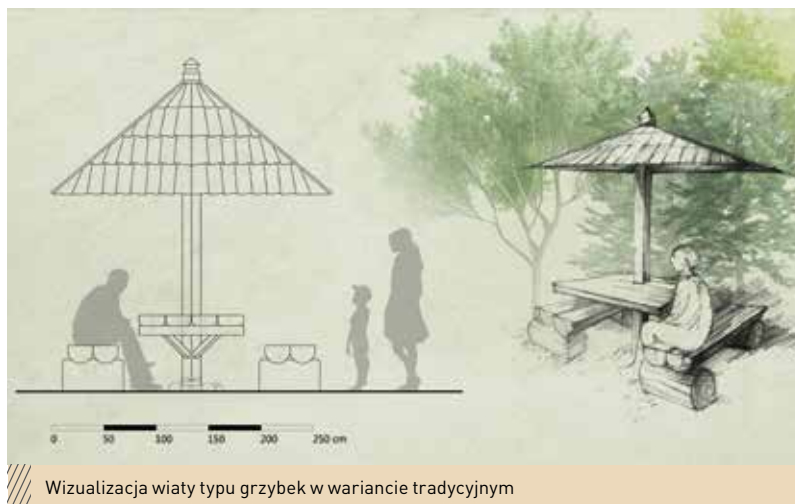
DWA WARIANTY

Efekt prac zespołu było przyjęcie do realizacji w ramach projektu standardu obiektów infrastruktury w wariantach:

- tradycyjnym – charakterystycznym dla regionu świętokrzyskiego (wiaty kryta gontem, ozdobne zwieńczenie dachu, tzw. pazdur, tablice informacyjne z belką pułapową);
- nowoczesnym – charakteryzującym się połączeniem natury z nowoczesną architekturą, minimalizmem formy oraz modułowym charakterem elementów.

Obiekty standardu w wariantcie nowoczesnym

Wizualizacja wiaty typu grzybek w wariantcie tradycyjnym

Na podstawie wykazu elementów zlecono firmom zewnętrznym opracowanie koncepcji zagospodarowania turystycznego jako powtarzalnych dla obydwu wariantów z przeniesieniem praw autorskich na nadleśnictwa w zasięgu organizacyjnym RDLP w Radomiu.

REGIONALNY ZASIĘG

Projekt wstępnie planowany był w sześciu nadleśnictwach z LKP Puszcza Świętokrzyska, następnie rozszerzono go o kolejnych pięć sąsiednich jednostek. Ostatecznie projekt planowany jest do realizacji w 16 nadleśnictwach położonych w regionie świętokrzyskim. Trwają uzgodnienia z ŚPN i ok. 60 jednostkami samorządu terytorialnego dotyczące

zakresu współpracy, m.in. lokalizacji obiektów, przebiegu szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych tak, aby tworzyły spójny system chroniący obszar Natura 2000 dzięki ukierunkowaniu ruchu turystycznego. W projekcie uwzględniono istniejące obiekty turystyczne znajdujące się w zarządzie LP oraz innych podmiotów.

WSPÓŁPRACA

Realizacja tak dużych przedsięwzięć jest możliwa wyłącznie przy współdziałaniu różnych podmiotów, w których interesie leży uporządkowanie spraw związanych z infrastrukturą turystyczną na terenach chronionych. Taka współpraca to duże wyzwanie dla wszystkich stron, a jednocześnie cenny poligon doświadczalny

Uzgodnienia projektu z przedstawicielami samorządów w siedzibie WFOŚiGW w Kielcach

w prowadzeniu działań we wspólnej przestrzeni krajobrazowej. Nie bez znaczenia jest to, że projekt stanowiący jednolity system o zasięgu regionalnym ma duże szanse na sfinansowanie ze środków unijnych. Trzeba podkreślić, że w toku spotkań przedstawiciele zaproszonych instytucji wyrazili wolę podjęcia wspólnego przedsięwzięcia, rozwoju współpracy i kontynuowania działań w zakresie wykorzystania środków unijnych w rozwoju regionu świętokrzyskiego.

Tak szeroka współpraca pozwala na osiągnięcie dwóch efektów tj. synergii i skali, które przy indywidualnych działaniach interesariuszy byłyby niemożliwe do uzyskania.

FINANSOWANIE

Projekt planowany jest do realizacji w ramach II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Priorytetu Inwestycyjnego 6.III – ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę. Zgodnie z informacją uzyskaną z Centrum Koordynacji Produktów Środowiskowych (jednostka wdrażająca) dofinansowanie z POIiŚ będzie na poziomie 85%.

PILOTAŻOWA BUDOWA

W bieżącym roku wykonano dokumentację projektową standardu

obiektów infrastruktury w wariantach tradycyjnym i nowoczesnym. Modułowy projekt otrzymały wszystkie nadleśnictwa. Będzie on adaptowany do konkretnego miejsca i potrzeb danej jednostki. W trakcie budowy jest pilotażowy obiekt infrastruktury turystycznej w wariantcie nowoczesnym na terenie Nadleśnictwa Starachowice.

WIRTUALNIE, CZYLI APLIKACJA MOBILNA

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom użytkowników lasów w projekcie planuje się uwzględnić mobilne technologie informatyczne. Wpływnie to na zwiększenie atrakcyjności i efektów projektu. Kody QR na tablicach oraz aplikacja mobilna wraz z nawigacją GPS umożliwią użytkownikom smartfonów orientację w terenie. W ten sposób będzie można uzyskać informacje o nadleśnictwie, ciekawych miejscach, wskazówki terenowe oraz zlokalizować inne obiekty objęte projektem. Aplikacja mobilna pomoże w planowaniu trasy, w wyborze jej stopnia trudności, zdefiniowaniu obiektów na trasie lub mapie zgodnie z zainteresowaniami turysty. Wraz z pilotażową budową obiektu infrastruktury turystycznej w Nadleśnictwie Starachowice w celu przetestowania zostanie wykonana aplikacja mobilna w wersji demo.

ROZMOWA

Z ANDRZEJEM PAŁYSEM,
PREZESEM
ZARZĄDU
WFOŚiGW
W KIELCACH

Jakie wspólne cele mogą być realizowane podczas współpracy przy projekcie?

Cele te są naprawdę ogromne, związane z możliwością zbliżenia społeczeństwa do natury, czemu sprzyja otwartość Lasów Państwowych. Często w szkołach dzieci nadal niewiele wiedzą na temat przyrody, która nas otacza, roślin, zwierząt. To, co robimy teraz wspólnie z RDLP, ŚPN i samorządami, a w sumie jest ich ok. 60, to jest olbrzymie zadanie, unikalne w skali kraju. Daje możliwość ochrony środowiska przy jednoczesnym pokazaniu ludziom z bliska przyrody w myśl czynnej edukacji ekologicznej z wykorzystaniem infrastruktury turystycznej. Da to sposobność pokazania obszarów Natura 2000 przy jednoczesnej ich ochronie.

Czy taki projekt jest dla WFOŚiGW w Kielcach wyzwaniem?

Podczas konwentu prezesów WFOŚiGW zajęliśmy się opracowaniem programu edukacji ekologicznej, który został przyjęty do stosowania w całym kraju. To olbrzymia satysfakcja. Mając doświadczenia różnego rodzaju i doskonałych pracowników, bioróżnorodność i naturę chcemy pokazywać nie tylko w książkach, ale na przykładzie rzeczywistym. To jest edukacja, dzięki której możliwe jest osiągnięcie trwałego efektu. Sieć obiektów turystycznych pomoże potążyć ze sobą walory przyrodnicze i historyczne regionu świętokrzyskiego oraz jednocześnie sprzyjać będzie aktywności fizycznej. Ta współpraca jest znakomita i daje duże możliwości. To widać też na przykładach dotychczasowych działań prowadzonych z nadleśnictwami. Widać kierunek szerokiego otwierania się na potrzeby społeczeństwa, przykładem są sale, ośrodki i ścieżki edukacyjne. Pamiętajmy, że nie ma przyszłości bez współpracy, że pojedynczo nikt nie jest mądry.

Jakie znaczenie projekt ma dla ochrony środowiska?

Właśnie takie – edukacyjne. Nie da się chronić środowiska bez edukacji ekologicznej, nie zrobimy tego sami, nie możemy być zamknięci dla społeczeństwa.

Wiatrołomy w Nadleśnictwie Przysucha, w leśnictwie Zapniów

ZDJEŃCIE | JAROSŁAW WIDAWSKI

Las po huraganie

ZDJEŃCIE | ARCHIWUM RDLP W RADOMIU

Wiatrołomy w Nadleśnictwie Radom

Szkody w nadleśnictwach Chmielnik i Staszów

ZDJEŃCIE | ARCHIWUM RDLP W RADOMIU

BURZE Z HURAGANOWYM WIATREM 18 I 19 LIPCA SPOWODOWAŁY WIELE SZKÓD. Na terenie RDLP w Radomiu zinventaryzowano blisko 33 tys. m sześć. wiatrołomów i wywrotów. Szkody wystąpiły w trzech ogniskach. Pierwsze z nich objęło fragmenty nadleśnictw: Przysucha, Radom i Kozienice. Tu zinventaryzowano łącznie ok. 11 tys. m sześć. wiatrołomów i wywrotów (po 4 tys. m sześć., 3 tys. m sześć. i 4 tys. m sześć.). W centralnej części dyrekcji znajduje się kolejny

dotknięty uszkodzeniami obszar – na terenie Nadleśnictwa Zagnańsk szkody w drzewostanach oszacowano na blisko 3 tys. m sześć. Najdotkliwiej wiatr zniszczył drzewostany w nadleśnictwach Chmielnik i Staszów (po 11 tys. m sześć. i 4 tys. m sześć.). W pozostałych nadleśnictwach zniszczenia były mniejsze, wyniosły od stu do kilkuset m sześć. Trwa usuwanie skutków wichur.

TEKST | KATARZYNA SŁAWIŃSKA

ZDJEŃCIE | MICHAŁ OGRODOWCZYK

Drewno pohuraganowe ma często gorszą jakość

Przy usuwaniu szkód pracują harwestery

Wiatrołomy w Nadleśnictwie Chmielnik

ZDJEŃCIE | ROBERT ROMANEK